

RISE

RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Verkostoyhteistyö rikosseuraamusta suorittavan kuntalaisen palvelujen järjestämisessä

Katja Reiman, kehityspäällikkö

Rikosseuraamuslaitos, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen
aluekeskus

9.10.2020

Määrätietoisin askelin kohti visiota ja tahtotilaa

Rikosseuraamuslaitos osana palvelujärjestelmää

Yhteisenä tehtävänä osallisuuden vahvistaminen

Risen palvelutarjonnan hyödyntäminen osana kuntalaisen PALVELU- & KUNTOUTUSPOLKUA

Paljon palveluita tarvitsevien kuntalaisten tuen tarpeisiin voidaan tarttua YHDESSÄ

Risellä on toimivia yhteistyöprosesseja mm. PÄIHDE- JA ASUMISPALVELUIDEN, KELAN & TE-PALVELUIDEN KANSSA

Asiakassuunnitelmien YHDENSUUNTAISUUS VAHVISTUU & päällekkäisen työn tekeminen vähenee

Seuraamusten kautta tavoitetaan myös sellaisia asiakkaita, joiden on vaikea sitoutua & kiinnittyä PALVELUTARPEITaan VASTAAVIIN PALVELUIHIN

Asiakasprosessien parempi HALLINTA & ENNAKOINTI

TIEDONVAIHTO eri toimijoiden välillä ja asiakkaan kanssa lisääntyy

Palvelut ovat

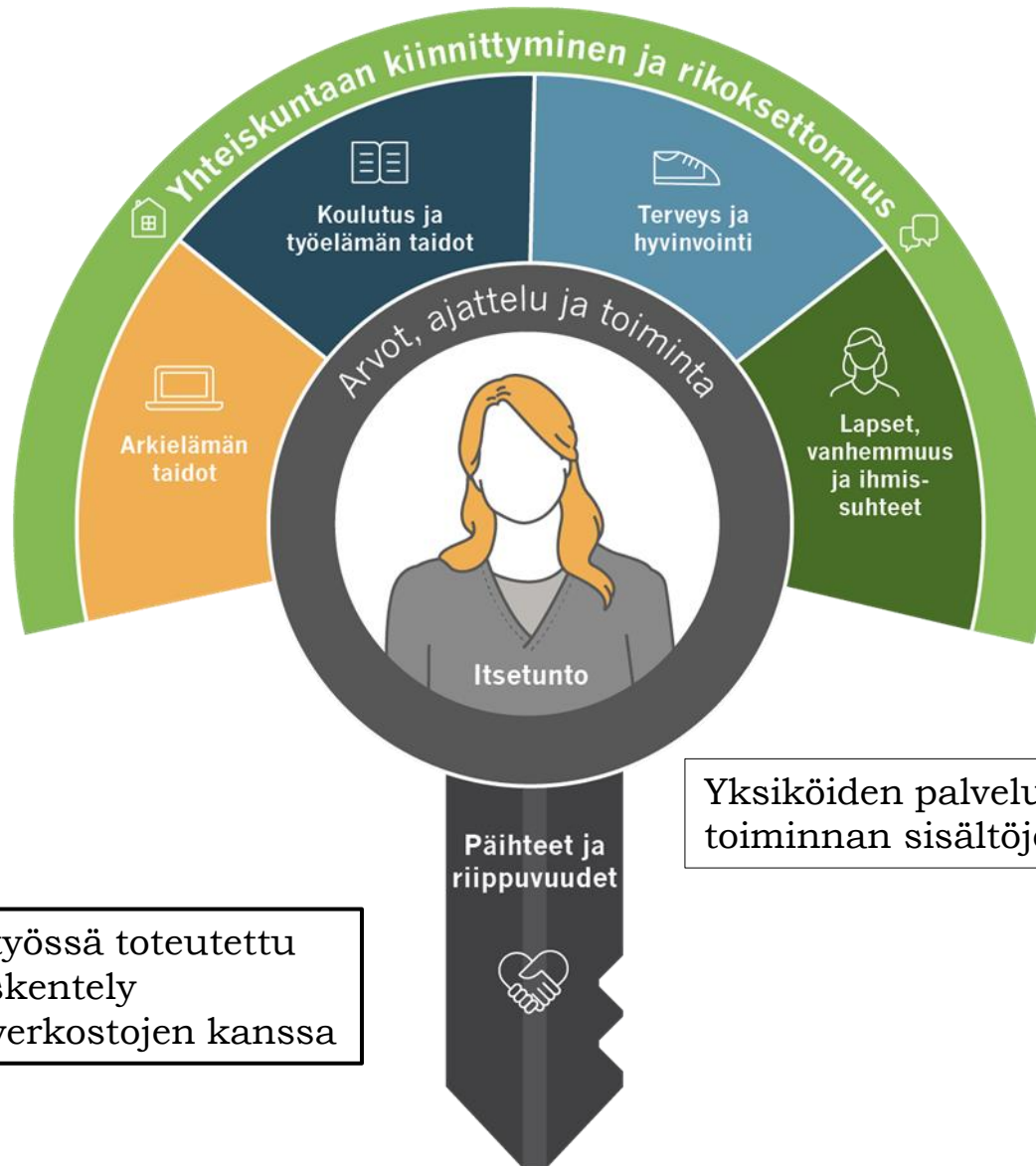
- ➔ TARPEENMUKAISIA
- ➔ OIKEA-AIKAISIA
- ➔ YHTEENSOVITETTUIJA

painopisteen siirtäminen valmisteluvaiheen
työskentelyyn,
kun kuntalainen on vasta saapumassa
seuraamusjärjestelmän piiriin

- Miksi on niin tärkeää?

Mahdollistaa yhteistyössä toteutetun arvioinnin, suunnitelmien yhteensovittamisen sekä seuraamusajan hyödyntämisen

- Rikosseuraamus on usein vain pieni pätkä asiakkaan elämässä ja palveluprosessin aikana
  - Esim n. 50% vangeista vankilassa korkeintaan 5 kk ajan
  - Kuntalaisuus säilyy, palveluja on mahdollista ja järkevää valmistella ja käynnistää jo seuraamuksen valmisteluvaiheessa ja seuraamusaikana
- Rise tavoittaa niitä kuntalaisia, joita muun palvelujärjestelmän on ollut vaikea tavoittaa tai joiden tilanteeseen ei olla kyetty riittävästi tarttumaan
- Rangaistusaika mahdollistaa huomattavan vaikuttamismahdollisuuden mutta myös tarkemman selvittelyn
- Rikosseuraamusasiakkaila on palvelujen moninainen tarve
  - Asiakkaissa paljon palveluita tarvitsevia, monialaisia palvelutarpeita omaavia ja myös Shl 3§ tarkoittamia erityistä tukea tarvitsevia
- Tavoitteet hyvin samansuuntaisia muiden keskeisten toimijoiden kanssa
- Risessä tehdään sellaista kuntoutuksellista työtä, jota muualla ei ole mm. rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttaminen, ohjelmatyön monimuotoisuus - > tämän hyödyntäminen asiakkaan palvelukokonaisuudessa ja kuntoutumisprosessissa

Yksiköiden palvelukartat vaikuttavan toiminnan sisältöjen kuvaajina

Yhteinen ja yhteistyössä toteutettu tavoitteellinen työskentely asiakkaan, risen, verkostojen kanssa

Asiakassuunnitelmien yhdensuuntaisuuden lisääminen

Palvelutarpeiden arviointi yhteistyössä asiakkaan ja keskeisten kumppanien kanssa

Seuraamusta edeltävien tietojen hyödyntäminen palveluista ja todetuista palvelutarpeista

(mm. sosiaali- ja terveystyöpalvelut, kuntoutuspalvelut, työllisyyspalvelut)

Rangaistusajan suunnitelman tavoitteet tukevat ja jatkavat yhteisiä tavoitteita

Huomio suunnitelmien yhteensovittamiseen ja vapautumisvaiheeseen

Keskeisiä suunnitelmia: sosiaalihuollon asiakassuunnitelma, työllistymissuunnitelma, aktivointisuunnitelma, rangaistusajan suunnitelma, vapautumissuunnitelma jne.

Avainkumppanit: erityisesti kotikunta, TE, TYP ja KELA

Prosessin mukainen toiminta käynnissä jo Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla, Kanta-Hämeessä Hämeenlinnassa sekä Varsinais-Suomessa, Kaarinassa.
Pilotoinnin käynnistämisestä 2020 lukien sovittu myös Satakunnan kuntien kanssa.

Seuraamuksen valmisteluvaihe

(vankilaan tuomitun rangaistusajan suunnittelu, yhdyskuntaseuraamuksen lausuntovaihe)

- Rise selvittää asiakkaan tarvetta ja halukkuutta yhteistyöhön sosiaalipalveluiden kanssa sekä olemassa olevat palvelut

- Asiakkaan suostumuksella Rise on yhteydessä kunnan sosiaalitoimeen (esim. sosiaalipalvelujen neuvonta) (risen virkamies ottaa suostumuksen)

-Suostumukset kirjataan asiakastietojärjestelmiin.

- Mikäli henkilöllä on asiakkuus sosiaalitoimessa, ollaan yhteydessä omaan (sosiaali)työntekijään

- Mikäli henkilöllä ei ole asiakkuutta, Shl 35§ mukainen yhteydenotto kuntaan tuen tarpeen arvioimiseksi > sosiaalitoimi reagoi pyyntöön mahdollisimman nopeasti

- Sovitaan verkostoyhteistyön tavasta; etäyhteys, muut sähköiset yhteydenpidot, verkostopalaveri ym. Rise kokoaa tarvittavat tahot, asiakas läsnä

- Käydään yhdessä läpi asiakkaan kokonaistilanne, palvelutarve ja etuuksien tilanne

- Suunnitellaan rangaistusajan sisältö ja tavoitteet

- Suunnitellaan olemassa olevien peruspalveluiden jatkumo aina rangaistuksen alkamisesta sen päättymiseen

-> **Suunnitelmien yhteensovittaminen/ asiakassuunnitelmien yhdensuuntaisuus (kunta-rise)**

- Sovitaan seuraamuksen aikaisesta yhteistyöstä verkostojen kanssa ja suunnitelmien päivittämisestä

- Huolehditaan tiedon kulkemisesta (asiakas, rise, kunta)

- Huolehditaan yhteistyösuunnitelman kirjaamisesta asiakasta koskeviin suunnitelmiin sekä Risessä että kotikunnassa

- Mikäli asiakas ei ole halukas yhteistyöhön ja kieltää Risen yhteydenoton sosiaalitoimeen, motivoidaan asiakasta itseään ilmoittamaan rangaistuksen alkamisesta > pyritään välttämään tilanteet, joissa asiakas "katoaa" palveluista

Toimintamallin perusteluja

- **Mahdollistaa asiakasprosessien hallinnan lisääntymisen ja ennakoinnin;** mm. palveluiden hallittu päättäminen sovittavien palvelujen osalta, yhteisen suunnittelun yhdessä asiakkaan ja Risen kanssa seuraamuksen valmistelun, seuraamuksenaikaisen ja päättymisen vaiheissa
- Seuraamuksen aikana on mahdollista **motivoida, käynnistää kuntouttavia toimia ja –prosesseja**
- **Rikosseuraamuslaitos tavoittaa ja seuraamuksen aikana on mahdollista käynnistää kuntouttavaa työskentelyä niiden kuntalaisten kanssa, joilla saattaa olla vaikeuksia sitoutua ja kiinnittyä palvelutarpeitaan vastaaviin palveluihin**
- **Rikosseuraamuslaitoksella on käynnistyneitä yhteistyöprosesseja mm. Kelan ja TE- palveluiden kanssa** esim. työ- ja toimintakyvyn arviointi yhteistyössä vankiterveydenhuollon kanssa, koulutettuja työkykykoordinaattoreita, oppilaitosyhteistyö, Kelan asiakasvastaanotot ja kuntoutuspalveluihin ohjautuminen, TE- palveluiden vastaanotot, rakentuneita yhteistyöverkostoja jne.

Toimintamallin perusteluja

- **Paljon palveluja tarvitsevien ja monialaisia palvelutarpeita omaavien kuntalaisten elämäntilanteisiin sekä tuen tarpeisiin kyetään tarttumaan** → palvelutarpeiden arviointi yhteistyössä ja monialaisesti
- Mahdollistaa kuntien tarjoamien palvelujen lisäksi Risen kuntouttavien ja vaikuttavien palvelutarjonnan + henkilöstöresurssin **hyödyntämisen osana kuntalaisen kuntoutus- ja/tai palvelupolkua**
- **Tiedonvaihto eri toimijoiden välillä ja asiakkaan kanssa lisääntyy**
- **Asiakassuunnitelmien yhdensuuntaisuus vahvistuu** (sosiaalihuollon asiakassuunnitelma, työllistymissuunnitelma, aktivointisuunnitelma, rangaistusajan suunnitelma, vapautumissuunnitelma jne.)

Sakkovankien sijoittaminen rangaistusaikana kuntoutukseen – painopiste erityisesti v. 2021

- Sakon muuntorangaistusta suorittavien asiakkaiden palvelutarpeet liittyvät usein erityisesti päihde- ja mielenterveyspalveluiden järjestämiseen, akuuttiin ja kaoottiseen elämäntilanteeseen tarttumiseen
- Osa sakkovankeudesta on mahdollista suorittaa päihdehoitolaitoksessa tai muussa kuntoutuspaikassa
- Mahdollisuus tavoittaa ja poluttaa erityisen haasteellisessa elämäntilanteessa olevia sekä muuten hankalasti tukitoimiin ohjautuvia (maa)kuntalaisia
- Tarkoitettu asiakkaalle, joka haluaa muutosta päihteiden käyttöönsä ja/tai kohentaa elämänlaatuaan.
- Motivoi ja sitouttaa asiakasta muutostyöskentelyyn.
- Edellyttää nopeaa reagointia (tuomitun on mahdollista maksaa vankilaan saavuttuaan viiden seuraavan arkipäivän kuluessa sakoista suorittamatta olevan rahamäärä -> vapautuminen) ja yhteistyötä kotikunnan kanssa (+kotikunnan sitoutumista kuntoutusjatkumoon)